

סוּמָק וְאוֹכֵם. וּתְכַלֶּת, סוּמָק אִיהוּ דִּילִיָּה, מִיּוֹמָא תְנַיִנָא מִמֶּשׁ, כְּעִין גְּוֹן אִשָּׁא, וְדָא אִיהוּ אֱלֹהִים, וְיָרִית גְּוֹן דִּדְהָבָא, דְּכֻלָּא גְּוֹנָא חָדָא. תְּכַלְתָּא נְפִיק מִגּוֹ הֵהוּא גְּוֹן סוּמָק, וְכַד נְחִית לְתַתָּא, אֶתְרַחַק גְּוֹן סוּמָק, וְעָאֵל גּוֹ הֵהוּא אֶתֶר דְּאִיהוּ יַמָּא, וְאַצְטַבַּע גְּוֹן תְּכַלָּא. הֵהוּא סוּמָקָא עֵייל גּוֹ יַמָּא, וְאַתְחַלֵּשׁ גְּוֹן דִּילִיָּה, וְאַתְהַדֵּר תְּכַלָּא, וְדָא אִיהוּ אֱלֹהִים, אֲבָל לָאו אִיהוּ תְקִיפָא כְּקַדְמָאָה.

סוּמָק וְאוֹכֵם, גְּוֹן דָּא נְפִיק מִהֵתוּכָא דְסוּמָקָא, כַּד אֶתְהַתֵּף וְאַתְחַלֵּשׁ לְתַתָּא בְּהֵתוּכָא דְזוּהֵמָא, וְנְחִית לְתַתָּא, וְנְפִיק מִהֵהוּא זוּהֵמָא גְּוֹן סוּמָק, מִזוּהֵמָא תְקִיפָא, וּמִגּוֹ זוּהֵמָא תְקִיפָא, אֶתְהַדֵּר לְאוֹכֵם. וְכֻלָּא מִהֵהוּא סוּמָקָא קַדְמָאָה (ס"א עלאה) אֶתְהַתֵּף. וְכֻלָּ דָּא אֶתְבְּרִי בְּשַׁנֵּי, וְהָאֵי אֶקְרִי אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

שָׁחַר, גְּוֹן זֶה יּוֹצֵא מִהֵתוּפָא הָאֲדָם כְּשִׁמְתֵהֶתֵּף וְנַחֲלֵשׁ לְמִטָּה בְּהֵתוּפָא הַזֵּהמָה, וְיִוְרַד לְמִטָּה, וְיּוֹצֵא מֵאוֹתָהּ זֵהמָה גְּוֹן אָדָם, מִהַזֵּהמָה הַקְּשָׁה, וּמִתּוּף הַזֵּהמָה הַקְּשָׁה הוֹפֵף לְשַׁחַר. וְהַפֵּל מֵאוֹתוֹ הָאֲדָם הִרְאִישׁוֹן (הַעֲלִיז) הַתְּהַתֵּף, וְכֻלָּ זֶה נִבְרָא בְּשַׁנֵּי, וְזֶה נִקְרָא אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

הָאֵי אוֹכֵם אִיהוּ חֲשׂוּף יַתִּיר, דְּלֹא אֶתְחַזִּי גְּוֹן דִּילִיָּה מִגּוֹ חֲשׂוּכָא. בּוֹצִינָא קְדִישָׁא הַכִּי אָמַר, דְּהָאֵי גְּוֹן אוֹכֵם חֲשׂוּף, בְּאֵן אֶתֶר אֲצַטַּבַּע. אֶלָּא כַּד הֵהוּא סוּמָקָא אֶתְהַתֵּף בְּגוֹ תְכַלָּא, וְאַתְעַרְבוּ גְּוֹנֵין, אֶתְהַתֵּף הֵתוּכָא דְזוּהֵמָא לְגוֹ תְהוּמִי, וְאַתְעַבִּיד מִתְּמֵן רְפִשׁ וְטִיט. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר (ישעיה נז) וַיִּגְרְשׁוּ מִימִיּוֹ רְפִשׁ וְטִיט. וּמִגּוֹ הֵהוּא טִינָא דְתְהוּמִי, נָפַק הֵהוּא חֲשׂוּף דְּאִיהוּ אוֹכֵם, וְלֹא אוֹכֵם אֶלָּא חֲשׂוּף יַתִּיר, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַחֲשָׁף עַל פְּנֵי תְהוֹם. אֲמַאי אֶקְרִי חֲשָׁף, בְּגִין דְּגְּוֹן דִּילִיָּה חֲשׂוּף, וְאַחֲשִׁיף אֲנִפִּי בְרִיִּין. וְדָא אִיהוּ סוּמָק וְאוֹכֵם, וּבְגִין דָּא לֹא כְּתִיב בְּשַׁנֵּי כִּי טוֹב.

הַשָּׁחַר הוּא יוֹתֵר חֲשׂוּף, שְׁלֹא נִרְאָה הַגְּוֹן שְׁלוֹ מִתּוּף הַחֲשָׁף. הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה כַּף אָמַר, שֶׁהַגְּוֹן הַשָּׁחַר הַזֶּה הַחֲשׂוּף, בְּאִיזָה מְקוֹם נִצְבָּע? אֶלָּא כְּשִׁאוֹתוֹ אָדָם מִתְהַתֵּף בְּתוּף הַתְּכַלָּת וּמִתְעַרְבִים הַגְּוֹנִים, מִתְהַתֵּף הַתּוּף הַזֵּהמָה לְתוּף הַתְּהוּמוֹת וְנַעֲשֶׂה מִשֶּׁם רְפִשׁ וְטִיט, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם נז) וַיִּגְרְשׁוּ מִימִיּוֹ רְפִשׁ וְטִיט. וּמִתּוּף אוֹתוֹ טִיט שֶׁל הַתְּהוּמוֹת יּוֹצֵא אוֹתוֹ חֲשָׁף, שֶׁהוּא שָׁחַר, וְלֹא שָׁחַר אֶלָּא יוֹתֵר חֲשׂוּף. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַחֲשָׁף עַל פְּנֵי תְהוֹם. לְמָה נִקְרָא חֲשָׁף? מִשּׁוֹם שֶׁהַגְּוֹן שְׁלוֹ חֲשׂוּף וּמְחַשֵּׁף אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, וְזֶהוּ אָדָם וְשָׁחַר, וּמִשּׁוֹם זֶה לֹא כְּתוּב בְּשַׁנֵּי כִּי טוֹב.

וְאֵם תֵּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, זֶה מִלְּאֲף הַמְּנוֹת, וְכֵאֵן אֲמַרְתָּ שְׁלֹא נֵאמַר בְּגִלְלוּ כִּי טוֹב - אֶלָּא סוּד הַסּוּדוֹת כֵּאֵן, שֶׁהָרִי טוֹב. וְהָאֵי תֵּימָא, וְהָאֵי כְּתִיב (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד דָּא מִלְּאֲף הַמְּנוֹת, וְהֵכָא אֲמַרְתָּ דְּלֹא אֶתְמַר בְּגִינִיָּה כִּי טוֹב. אֶלָּא רְזָא דְרִזִּין הֵכָא, דְּהָא וְדָאֵי מִלְּאֲף הַמְּנוֹת אִיהוּ טוֹב

וְאֵם תֵּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, זֶה מִלְּאֲף הַמְּנוֹת, וְכֵאֵן אֲמַרְתָּ שְׁלֹא נֵאמַר בְּגִלְלוּ כִּי טוֹב - אֶלָּא סוּד הַסּוּדוֹת כֵּאֵן, שֶׁהָרִי טוֹב.

וְאֵי תֵּימָא, וְהָאֵי כְּתִיב (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד דָּא מִלְּאֲף הַמְּנוֹת, וְהֵכָא אֲמַרְתָּ דְּלֹא אֶתְמַר בְּגִינִיָּה כִּי טוֹב. אֶלָּא רְזָא דְרִזִּין הֵכָא, דְּהָא וְדָאֵי מִלְּאֲף הַמְּנוֹת אִיהוּ טוֹב